

Duinen Voorne bedreigd door havenplan

De natuur in de duinen van Voorne, uniek in West-Europa, wordt ernstig bedreigd door plannen voor uitbreiding van de haven van Rotterdam. Dat geldt ook voor andere natuurgebieden in de Rijnmond. Natuurmonumenten en het Zuidhollands Landschap schrijven dit in hun reactie op het ontwerpplan van aanpak voor het Rijnmondgebied. Zij eisen dat een open ligging van Voorne aan zee wordt gegarandeerd.

De duinen van Voorne vormen het enige natte en kalkrijke duincomplex van enige omvang in Nederland en West-Europa. Baardmannetjes, Roerdampen, Tureluurs, Zomertalingen, Lepelaars, ganzen en Aalscholvers, Parnassia, Bitterling, Zwarte Rapunzel, Wondklaver, Gentiaan en orchideeën: een grote verscheidenheid bijzondere diert- en plantesoorten vindt hier een plek. Veel van deze soorten staan op de Rode Lijst. De diversiteit in landschap en in planten en dieren wordt ernstig bedreigd door aanleg van een tweede Maasvlakte voor uitbreiding van de haven van Rotterdam. Er is in Nederland geen plek waar verlies van dit gebied kan worden gecompenseerd.

De plannen, zoals voorgesteld in het ontwerpplan van aanpak voor het Rijnmondgebied, brengen behalve de duinen van Voorne méér natuur in gevaar. Aanleg van de Blankenburgtunnel heeft ernstige gevolgen voor het Reservaat Aalkaet Buitenpolder, nabij Vlaardingen. Enorme hoeveelheden eenden en steltlopers gebruiken deze polder midden in de Randstad als pleisterplaats en broedplaats. Vele Smienten hebben hier overwinterd, vele Grutto's en andere weidevogels zoeken het gebied weer op. Lepelaars laten zich er steeds vaker zien. Al met al een zeer bijzondere plek in het dichtbevolkte Rijnmondgebied.

Wanneer niet voor het Blankenburgtracé wordt gekozen, maar voor de Oranjetunnel, dan wordt het Staelduinse Bos in 's-Gravenzande bedreigd. Dit is het enige goed ontwikkelde oude bos in de regio. Vogels en vleermuizen huizen in het bos en vinden hun voedsel in de polders en natuurgebieden in de omgeving. Een tunnel met weg levert behalve verstoring en vervuiling een onaanvaardbare doorsnijding op van essentiële ecologische verbindingen.

ROM staat voor Ruimtelijke Ordening en Milieu. In het plan van aanpak van het ROM-project Rijnmond zou moeten staan hoe in het Rijnmondgebied de Rotterdamse haven economisch kan worden versterkt, terwijl ook het woon- en leefmilieu wordt versterkt. Helaas hebben Natuurmonumenten en het Zuidhollands Landschap geconstateerd dat in het plan van aanpak het economisch belang sterk wordt benadrukt, terwijl met name het natuur- en milieubelang erg onderbelicht blijven. Een goede visie op behoud en versterking van de natuur ontbreekt. De organisaties stellen dat voor een duurzame ontwikkeling in dit gebied een uitbreiding van het huidige areaal voor natuur noodzakelijk is.

Het Natuurbeleidsplan (NBP) van de regering is niet als randvoorwaarde opgenomen bij het maken van het plan. In het NBP wordt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland aangegeven. Dat is een samenhangend netwerk van belangrijke natuurgebieden en verbindingen daartussen. Zowel de duinen van Voorne, als de Aalkaet Buitenpolder en het Staelduinse Bos zijn hiervan een onderdeel. Het Zuidhollands Landschap en Natuurmonumenten vinden het van belang dat het plan van aanpak ook wordt getoetst aan dit Rijksbeleid. Alleen dan kunnen economische en ecologische belangen evenwichtig worden gewogen.

De negatieve invloed van de aanleg van de eerste Maasvlakte is in een deel van de duinen van Voorne goed te zien. Hier hebben wind en zout water nog maar een geringe invloed, vergeleken bij vroeger, toen ook dit deel nog open aan zee lag.

Landinrichting levert bijdrage aan natuurontwikkeling in de Millingerwaard

Om vooruitlopend op de uitvoering van de landinrichting Ooipolder reeds concreet een bijdrage te leveren aan natuurontwikkeling in de Millingerwaard heeft de Landinrichtingscommissie Ooipolder, in overleg met het Bureau Beheer Landbouwgronden, besloten om bij wijze van uitzondering enkele gronden die zijn verworven met het oog op de uitvoering van het Landinrichtingsplan op voorhand beschikbaar te stellen voor uitruil met gronden die thans nog in agrarisch gebruik zijn. Op deze wijze kan worden bewerkstelligd dat agrarische enclaves in het begraasingsproject (door Koniks en Galloway runde-

ren), waarvoor 31 maart een overeenkomst werd getekend tussen Staatsbosbeheer en het Wereld Natuur Fonds, vroegtijdig kunnen worden toegevoegd aan het begrazingsproject.

Landinrichtingsproject Ooijpolder: kansen voor natuur en landbouw

Het Landinrichtingsproject Ooijpolder, omvatend het gehele gelijknamige binnendijkse gebied en alle uiterwaarden langs de beide oevers van de Waal, zal voorwaarden scheppen voor een grootschalige buitendijkse ontwikkeling van de natuur en voor een verantwoorde, duurzame ontwikkeling van de landbouw in het binnendijkse gebied.

Het Voorontwerp-landinrichtingsplan Ooijpolder, waarin dit principe is uitgewerkt, zal eind 1993 worden gepubliceerd. Door de uitvoering van het landinrichtingsproject zal tevens in belangrijke mate concreet invulling worden gegeven aan het 'Gelders Poort project' (één van de stimuleringsprojecten in het kader van de Nadere Uitwerking Riviereengebied (NURG), als vervolg op de VINEX).

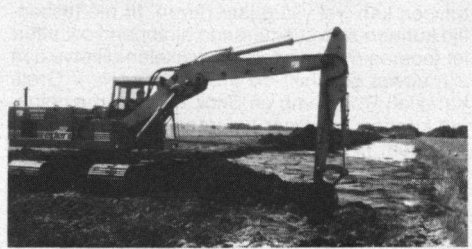
Voort kan worden opgemerkt dat de ontwikkeling van de aan de rivier gebonden natuurgebieden, zoals nu door het Wereld Natuur Fonds wordt gestimuleerd, in het kader van het landinrichtingsproject op een grootschalige wijze zijn beslag zal krijgen: alle in het Landinrichtingsproject Ooijpolder gelegen uiterwaarden (totaal ruim 1800 hectare) zullen worden ingericht voor natuurbehoud en ontwikkeling! Door ontwikkelingen vroegtijdig concreet gestalte te geven, kan het draagvlak voor de plannen van de landinrichtingscommissie worden vergroot.

Natuurontwikkeling in Westbroek en Tienhoven (U.)

Graven voor natuur

Het nationale Natuurbeleidsplan en het Beleidsplan Natuur en Landschap van de provincie Utrecht vormen de basis voor een belangrijk natuurontwikkelingsproject in de Polder Westbroek en de Oostelijke Binnenpolder van Tienhoven.

Het doel van dit project is een forse uitbreiding van het zeldzame trilveen in het Noorderpark. Hiervoor zullen op een totale oppervlakte van circa dertig ha grasland, vijftien nieuwe petgaten worden uitgegraven. Deze petgaten zijn gemiddeld één meter diep. De natuurontwikkeling vindt geheel plaats op eigendommen van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Volgens planning zal begin 1993 met dit project worden gestart. In verband met de bijzondere eisen die natuurontwikkeling aan de uitvoering stelt wordt het project niet ineens uitgevoerd maar in onderdelen verspreid over een periode van vijf jaar.

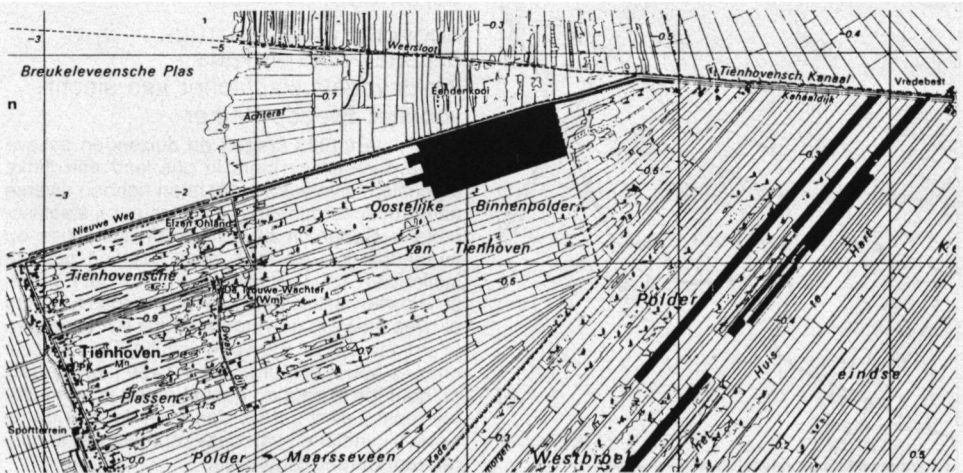
Omvormen van agrarisch grasland tot natuur te Westbroek. Foto: Bert Bos.

Waarom trilveen?

Trilveen is in feite een soort drijvend hooiland. Zonder de jaarlijkse maaibeurt verandert het spoedig in rietland of moerasbos. Voor de natuur is echter juist het hooiland het meest waardevol. Goed ontwikkelde trilvenen zijn nationaal en internationaal zeer zeldzaam. In een goed trilveen kunnen op een vierkante meter zo'n dertig verschillende plantesoorten voorkomen. Planten als Waterdriblad, Moeraskatelblad en Draadzegge zijn karakteristiek. Dit uitzonderlijke aantal wordt door bijna niets in Nederland geëvenaard. Het spreekt vanzelf dat allerlei dieren zoals vlinders van deze rijkdom mee profiteren.

Nieuwe petgaten noodzakelijk

Trilveen is een bijzonder tussenstadium van verlanding. Het 'land', opgebouwd uit plantenresten, drijft als het ware op het water. In een periode van zo'n vijftig à zestig jaar verandert via deze weg open water zeer geleidelijk in vast

land. Het trilveen waar het hier om gaat, kan slechts ontstaan in petgaten met opkwellend voedselarm water. Dit komt maar op een paar plaatsen in Nederland voor. Het Noorderpark is één van die plaatsen. Om altijd verzekerd te zijn van het bijzondere trilveenstadium moeten, in verband met de voortschrijdende verlanding, voortdurend nieuwe petgaten beschikbaar zijn. In het Noorderpark heeft het hier de afgelopen tijd aan ontbroken. Vandaar dit natuurontwikkelingsproject.

Ook voor vogels

De omvormingsperiode van open petgat naar trilveen kan wel vijftig jaar duren. In die tussentijd kunnen zich schitterende biotopen voor allerlei moeras-/watervogels ontwikkelen. Rietvelden zijn uiterst geschikt als broedhabitat voor Grote Karekiet, Roerdomp en Snor. De ondiepe petgaten kunnen een waar eldorado worden voor ralachtigen. In de komende tien jaar zal het open water allerlei eendachtigen een goede verblijfplaats bieden.

■ Bert Bos, Esdoornlaan 6, 3723 XJ Bilthoven.

Natuurontwikkelingsproject Engelse Werk geopend

Op 16 november 1992 is in de IJsseluiterwaard aan de westzijde van het Zwolse park het Engelse Werk, het natuurontwikkelingsproject met de zelfde naam geopend. Het is het eerste natuurontwikkelingsproject in Nederland, dat via de Regeling Begrenzing Natuurontwikkelingsprojecten (RBN) tot stand is gekomen.

In iets minder dan drie maanden is met groot materieel 62.000 m³ klei en zand uit deze uiterwaard gegraven. Hierdoor is een circa zeven hectare ondiepe waterplas ontstaan. Tussen de plas en de zomerkade is op 1,5 ha Riet ingeplant, terwijl langs de spoorlijn een eiland is gemaakt van 1,5 ha waar zich spontaan bos op kan ontwikkelen.

In totaal is tien hectare grasland omgezet in water, moeras en potentieel bos, waarmee de natuurlijke variatie sterk is vergroot in deze uiterwaard (dertig hectare totaal) die geheel uit gras-

land bestond. Het oude gemaaltje is in het kader van het project verwijderd. Het overstromingswater kan nu nog slechts verdwijnen door wegzijging in de bodem en verdamping. Vooral in de periode oktober-maart zal dit tot sterke vernatting van de uiterwaard leiden. Deze vernatting zal vooral ten goede komen aan allerlei soorten watervogels en moerasplanten.

De verwachting is dat enkele tientallen soorten broedvogels zich zullen gaan vestigen in het rietmoeras en het bos en dat de aantallen doortrekkende en overwinterende watervogels sterk zullen gaan toenemen. Voor natuurliefhebbers zijn voorzieningen gemaakt om de ontwikkelingen te kunnen volgen. Aan de noordkant is een fietspad gemaakt en aan de zuidkant is vogelkijkhut 'De Grutto' gebouwd. Vlak bij de hut is een oeverzwaluwwand gemaakt. Staatsbosbeheer gaat het gebied beheren en heeft gekozen voor beweiding met runderen en paarden in het zomerhalfjaar.

Er worden poelen en plassen gegraven en niveaueverschillen in het terrein gecreëerd. Dit alles is bedoeld om een gevarieerde vegetatie te laten ontstaan en meer vogels en amfibieën naar de uiterwaarden te lokken. Verder stroomafwaarts, richting Kampen is bij Zaik nog een natuurlijk rivierlandschap bewaard gebleven. Er zijn veel oude rivierlopen, wilgenbosjes, stukken rietveld en moeras. Stroomopwaarts, tussen Olst en Deventer, is Rijkswaterstaat betrokken bij een grootschalig herstelproject in de 'Duursche Waarden'. Het is de bedoeling om langs de Nederlandse rivieren een ketting van natuurgebieden te laten ontstaan, zodat dieren en planten zich makkelijk langs de rivier kunnen verspreiden. Zo moet het rijke rivier-ecosysteem met oobossen, Zalm en Steur, Zwarte Ooievaar en Otter weer een kans krijgen.

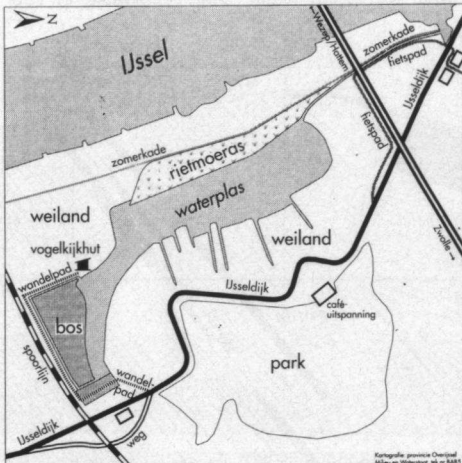
Het project is tot stand gekomen op initiatief van het Bureau Natuur en Landschap van de provincie Overijssel. De partners in dit project zijn de gemeente Zwolle, het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Rijkswaterstaat en de Waterleiding Maatschappij Overijssel.

■ Gerrit Gerritsen, Provincie Overijssel, postbus 10078, 8000 GB Zwolle, 038 - 251 753.

NOORDHOLLANDSE NATUUR-BESCHERMERS FURIEUS

Weidevogels slachtoffer van slecht voorstel Tweede Kamer

Op 9 maart 1993 kregen de duizenden actieve weidevogelbeschermers in ons land een flinke tegenslag te verwerken. Al jaren hebben diverse natuurbeschermingsorganisaties er bij staatssecretaris Gabor en bij provinciale instanties op aangedrongen eindelijk eens paal en perk te stellen aan het Kievitseirrapen. Ook het Europese Hof van Justitie tikte de Nederlandse regering al twee maal op de vingers omdat het eirrapen in strijd is met de EG-Vogelrichtlijn. De staatssecretaris houdt echter al zeker twee jaar de boot af, door toe te zeggen dat het rapen in een nieuwe reparatiewet zal worden beperkt. Het daadwerkelijk indienen van deze reparatiewet is echter voortdurend uitgesteld.

Natuurontwikkelingsproject Het Engelse Werk.

Tot verrassing van natuurbeschermers kwam hij dit voorjaar, tamelijk onverwacht, wel met een voorstel voor het beperken van de raaptijd voor eieren van Kieviten. Toen echter bleek dat in dit voorstel de toegestane periode voor Friesland enkele dagen langer zou zijn dan in de overige provincies, kwamen de twee regeringsfracties van de Tweede Kamer plotseling met een tegenvoorstel, dat in een minimale tijd werd aanvaard. Tijdens de stemming, 9 maart, moesten de aanwezige natuurbeschermers machteloos toezien hoe dit voorstel, zonder enige inhoudelijke discussie, door slechts een handje vol kamerleden werd aangenomen.

De door PvdA en CDA ingediende regeling draagt sporen van een haastig in elkaar gezet compromis, vooral gericht op het voorkomen van een uitzonderingspositie voor de provincie Friesland. Het is een slecht doordachte maatregel, die nauwelijks een positieve bijdrage zal leveren aan de bescherming van weidevogels. Bovendien is ook deze nieuwe regeling, die in 1994 in zal moeten gaan, nog steeds niet in overeenstemming met de EG-Vogelrichtlijn. De instelling van een pasjessysteem en een handelsverbod voor kievitseieren zullen in de praktijk niet intensief worden gecontroleerd en ook nauwelijks controleerbaar zijn.

Ook de verplichte koppeling van het rapen aan actieve nestbescherming is niet goed te controleren. Een groot deel van de rapers heeft, na afloop van het raapseizoen, voor dat werk slechts een geringe belangstelling. De grote achteruitgang van de Kievit, Grutto en Tureluur, zelfs in de noordelijke weidegebieden in Friesland, spreekt in dit verband boekdelen (O.J.P. Eenshuistra in 'Het Vogeljaar 40 (6)'). De door de Bond van Friese Vogelwachten veel geprezen 'nazorg' heeft dit verschijnsel blijkbaar niet weten te voorkomen.

In samenwerking met aangesloten vogelwerkgroepen, tracht de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN) al jaren de weidevogels in ons land te beschermen. In veel Noordhollandse weidegebieden worden nesten beschermd zonder dat er 'als tegenprestatie' eieren worden geraapt. Direct na het bekend worden van het door de Tweede-Kamerleden ingediende voorstel startte de SVN een 'bliksemcampagne' die er op gericht was de leden van de Tweede Kamer te informeren en hen er van te overtuigen dat het voorstel zou moeten worden afgewezen. Hoewel er slechts een zeer korte voorbereidingstijd mogelijk was, slaagde men er in nog vóór de dag waarop zou worden gestemd alle 150 Tweede-Kamerleden persoonlijk per brief te informeren. Helaas bleek de interesse van de leden van de Tweede Kamer voor vogelbescherming minimaal te zijn. Nu het voorstel in de Tweede Kamer is aangenomen, wordt het nog moeilijker om een totaalverbod van het rapen van eieren te realiseren. De SVN heeft inmiddels opgeroepen om te stoppen met nestbescherming. Deze maatregel is bedoeld als protest tegen de nieuwe regeling. Enkele Noordhollandse vogelwerkgroepen hebben inmiddels al aangekondigd dat ze aan de oproep gehoor zullen geven en dit jaar geen nestbeschermers zullen

plaatsen. Omdat het effect van deze maatregel moeilijk te schatten is en er bovendien natuurlijk ook risico's aan zijn verbonden, zal de SVN nog andere acties voorbereiden en druk uitoefenen op de overheid.

R.A. Kole.

Integratie Werkgroep Kerkuilen Friesland en de Bond van Friese Vogelbescherming Wachten

Op 17 november 1992 hebben de Werkgroep Kerkuilen Friesland (WKF) en de Bond van Friese Vogelbeschermings Wachten (BFVW) besloten tot integratie. Binnen de structuur van de Bond van Friese Vogelbeschermings Wachten (BFVW) zal de WKF blijven werken volgens de eigen inzichten. In de praktijk zal de WKF een werkgroep van de BFVW vormen. Tot deze fusie werd besloten op grond van overeenkomsten tussen de beide organisaties waar het gaat om doelstelling van beschermen.

Naast een werkgroep voor soortgerichte zorg voor kleine zangers die twee jaar geleden werd gevormd binnen de BFVW, de Werkgroep Broedzorg, bestaat dan nu eveneens een BFVW-werkgroep van meer dan zestig vrijwilligers, die speciale aandacht besteden aan de 'goudûle'. De strenge winter van 1978-1979 en de hevige februari sneeuwstorm van 1979 leek het einde in te luiden voor de Kerkuil als broedvogel in Friesland. Dank zij zeer intensieve en enthousiaste broedhulp door de leden van de Werkgroep Kerkuilen Friesland overal in de provincie is de stand sindsdien toegenomen van 8(!) paartjes tot momenteel rond 150, na een record van rond de 200 broedparen in 1990.

De beide organisaties zijn ingenomen met de succesvolle afronding van de integratiebesprekingen. Ze beschouwen het als een versterking van de vrijwillige, soortgerichte vogelbeschermingsactiviteiten in de provincie Friesland.

Bezoek eendenkooi op Hofmansplaat

In de maanden april, mei en juni worden er op een aantal zaterdagen zogenaamde eendenkooitochten georganiseerd door het Recreatieschap Nationaal Park de Biesbosch, Biesboschweg 4, Drimmelen, 01626 - 82 233. In de Brabantse Biesbosch bevindt zich nog een volledig in bedrijf zijnde eendenkooi, namelijk op de Hofmansplaat. Tijdens deze tochten zal de kooiker de deelnemers het wel en wee van een eendenkooi uit de doeken doen. Om 12.00 uur wordt verzameld bij het Bezoekerscentrum Drimmelen (Dorpsstraat 14, 4924 BE Drimmelen, 01626 - 82 991). Daar krijgt u een kop koffie met Biesboschbol aangeboden. Om 13.00 uur vertrekt de boot (een omgebouwde rietaak) vanuit de oude haven naar de eendenkooi Hofmansplaat. Daar krijgt u uitleg over de werking van de eendenkooi. Van daaruit volgt een korte vaartocht en wandeling. Omstreeks 16.30 uur is de boot weer terug in Drimmelen. De kosten bedragen f 25,- per persoon. Reserveren is gezien het beperkte aantal plaatsen noodzakelijk. Laarzen en aangepaste kleding zijn gewenst.

■ Voor verdere informatie en reservering kunt u terecht bij het Bezoekerscentrum Drimmelen, 01626 - 82 991.

Gierzwaluw Werkgroep Roosendaal adviseert gemeente Oosterhout

Begin juli 1992 belde mij een boze, verontruste bewoner op uit de Oosterhoutse binnenstad. Boos, omdat zijn gemeente, ondanks protest van vele bewoners toch had besloten, om een oud en weliswaar vervallen fabriekje, maar met een heel aardige 19de-eeuwse gevel midden in de stad, te gaan slopen. Verontrust, omdat er zich onder de pannen een kolonie van minstens zestig gierzwaluw-nesten bevond. De jongen waren toen circa twee weken oud en moesten nog minstens vier weken in het nest blijven. Als de gemeente tot slopen zou overgaan, betekende dat een ramp voor de jonge vogels. Zijn vraag was wat hij moest doen.

IVN-ers (IVN = Instituut voor Natuurbeschermingseducatie) zijn niet van die actievoerders, en zeker niet over de grenzen van de gemeente heen, maar adviezen geven kan natuurlijk wel en waar wordt adviseeren actievoeren, dat is een glijdende schaal. Ik adviseerde dus om het gemeentebestuur van Oosterhout op de hoogte te brengen van het onheil dat men ging aanrichten, en om hen dringend te verzoeken, de sloop tot eind augustus uit te stellen. Tegelijkertijd ook om natuur- en milieuverenigingen in de buurt te vragen datzelfde te doen. En verder natuurlijk de pers en Radio Noord-Brabant inschakelen. Als Gierzwaluw Werkgroep uit de omgeving stuurden wij natuurlijk ook een advies-, informatie- (en protest-)brief.

De pers, altijd tuk op controversen tussen bestuurders en bewoners van een stad, wijdde er enkele in het oogspringende artikelen aan, met koppen als: 'Zorgen om kolonie gierzwaluwen'. Het werkte! De sloop werd uitgesteld tot na het broedseizoen.

Nu was met dit uitstel maar een deel van het probleem opgelost. De kolonie was voor dat moment veilig gesteld, maar de broedgelegenheid zou de volgende zomer zijn verdwenen. De zeer plaatsgetrouwe Gierzwaluwen zouden bij terugkeer geen onderdak meer hebben en zijn verloren voor de Oosterhoutse binnenstad. In de brief die wij naar de gemeente stuurden, hadden wij dat probleem al aangeroerd en ook suggesties gedaan, om te voorkomen dat de hele kolonie zou verdwijnen.

Enkele weken later belde het hoofd van de afdeling Bouwzaken op met de mededeling dat ze op onze suggesties wilden ingaan en of wij eens wilden komen praten. Dat wilden wij maar al te graag, maar het zou natuurlijk veel beter werken wanneer inwoners van Oosterhout erbij zouden zijn betrokken. De Milieugroep Oosterhout wilde graag meedoen, verder bewoners van de binnenstad die de Gierzwaluw een warm hart toedragen, en leden van het IVN-Breda die in Oosterhout woonachtig zijn.

Ter plaatse gingen wij kijken wat de mogelijkheden waren voor vervangende nestgelegenheden en wij maakten voor de gemeente daar een overzicht van. Daarbij hadden wij ons geen financiële beperkingen opgelegd. Wij zouden wel horen wat haalbaar was.

Het daaropvolgend onderhoud met wethouder

Oomes, ambtenaren van Bouwzaken en van Plantsoenendienst van Oosterhout, verliep uiterst plezierig. De wethouder vond, dat er alles aan moest worden gedaan om althans te proberen een deel van de gierzwaluwkolonie te behouden voor de binnenstad: er moeten nestpannen, -stenen en -kasten komen in de onmiddellijke omgeving van waar eens het gebouw stond. Aan de architect die het nieuwe gebouw ontwerpt en dat op zijn vroegst pas over een jaar gereed zal zijn, zal de opdracht worden gegeven om bouwkundige aanpassingen te bedenken waarin Gierzwaluwen kunnen nestelen. Verder zal, omdat de kolonies in binnensteden toch wel erg kwetsbaar zijn, ook nestgelegenheden gaan worden aangebracht in de nieuwbouwwijken.

De samenwerking met de gemeente Oosterhout is dus bijzonder positief. Toch staat deze ervaring niet op zich. Al een aantal keren hebben wij contact gehad met gemeenten over hun verantwoordelijkheid voor het behoud van de Gierzwaluw (en van andere vogels) en telkens gebeurde dat in goed overleg en met positieve resultaten. Zeker ook hier in Roosendaal, waar de gemeente onze werkgroep ieder jaar steunt met f 1000,-. Onze conclusie is dat gemeenten bereid zijn om aan deze vorm van natuurbehoud aandacht en middelen te besteden, omdat de leefbaarheid in de binnensteden er door wordt bevorderd. Het ontbreekt hun echter aan handvatten, aan kennis, aan praktische ideeën, aan ervaring en oplossingen. Natuurbeschermers beschikken daar wel over en zouden veel meer met eigen initiatieven de gemeenten moeten benaderen.

Begin januari 1993 zijn enkele ambtenaren uit Oosterhout naar Roosendaal gekomen om te kijken hoe wij hier de verschillende soorten van nestgelegenheden hebben aangebracht.

■ Marjos Mourmans-Leinders, Zundertseweg 84, 4707 PB Roosendaal, 01650-35 810.

Museonder op Hoge Veluwe geopend

Op 9 maart is door ZKH Prins Claus het Museonder op de Hoge Veluwe geopend. In dit eerste ondergrondse museum ter wereld staan het bodemleven en de waterhuishouding centraal. Het Museonder vormt een educatieve tentoonstelling waarin de Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe enkele miljoenen investeerde, voor een deel bijeengebracht door sponsors en natuurvrienden.

Het nieuwe, drie bouwlagen diepe museum, bestemd voor alle leeftijdsgroepen, toont de fascinerende schemerwereld van bodem, water en ondergronds leven dat ook voor vele vogelsoorten zo uiterst belangrijk is.

BirdLife International

Tegelijk met de oprichting van BirdLife op 3 maart 1993 werd de zeventig jaar oude International Council for Bird Preservation (ICBP) opgeheven. BirdLife International heeft nu reeds een kleine drie miljoen leden. BirdLife zetelt nu reeds in vijftien verschillende landen. Directeur is dr. Chr. Imboden. Het adres van het hoofdkantoor is: BirdLife International, 32 Cambridge Road, Girton, Cambridge CB3 0PJ, Groot-Brittannië.

Twee Vogelbeschermers van het jaar 1992 in Groningen

Voor de tweede maal werd op 19 februari 1993 aan twee personen de 'Groninger Vogelbeschermers van 1992' uitgereikt in het gemaal 'De Hoogte' te Nieuwolda door de voorzitter van de Vereniging Avifauna Groningen.

Dit maal viel de eer te beurt aan de akkerbouwer H. Hamster uit Nieuwolda en de hoteleigenaar J. Warnink uit Loppersum. 'Avifauna Groningen' heeft de prijs in 1991 ingesteld voor inwoners van de provincie Groningen die zich uit eigen beweging verdienstelijk maken op het gebied van vogelbescherming. De prijs bestaat uit een originele aquarel vervaardigd door de bekende Groninger vogelschilder en -tekenaar Erik van Ommen. De heer Hamster krijgt de prijs toegekend voor het beschermen van vier op zijn land gelegen nesten van de Grauwe Kiekendief. Hij ziet zichzelf graag als een van de velen die zich voor deze soort hebben ingezet. Allen landbouwers die met de roofvogelgroep van Ben Koks samenwerkten. Hamster benadrukt het belang van de prijs voor boeren die zo vaak in een kwaad daglicht worden gesteld als het om natuurbelangen gaat.

De Grauwe Kiekendief is in Nederland een zeldzame vogelsoort die op de 'rode' lijst van karakteristieke en bedreigde vogelsoorten voorkomt. Door de meerjarige braaklegregeling is de stand in Nederland toegenomen tot 31 paren, waarvan er 26 paren in Groningen voorkomen, de meeste in de Oostgroningse akkergebieden. Op het land van Hamster lagen vier nesten, dat wil zeggen dat hij 13% van de Nederlandse populatie beschermde. Een prestatie van wereldformaat voor een individuele akkerbouwer.

De aanwezigheid van de soort is sterk afhankelijk van de welwillendheid van boeren om de

nesten te beschermen. De heer Hamster is een voorbeeld van de boeren die deze bereidheid bezitten en via hem toont de Groningse vereniging haar erkentelijkheid aan hen allen.

De heer J. Warnink, eigenaar van Hotel Spoorzicht te Loppersum, kreeg de prijs toegekend voor het beschermen van een onder zijn dak aanwezige gierzwaluwkolonie. Deze soort is sterk afhankelijk van specifieke dakconstructies en dakpantypen. De bij renovatie en nieuwbouw gebruikte moderne dakconstructies en 'sneldekkers' maken het voor de Gierzwaluwen steeds moeilijker een geschikte nestgelegenheid te vinden, waardoor de soort in aantal afneemt. De heer Warnink heeft op eigen kosten zijn dak zodanig laten renoveren dat er een plek overbleef voor de Gierzwaluwen. Onder zijn dak floreert nu een kolonie van ongeveer twintig paren. Toen de vogels na de verbouwing terugkwamen, waren ze helemaal in de war. Net of je van een flatgebouw de huisnummers hebt verwisseld en de bewoners hun huis niet meer terug kunnen vinden. De Gierzwaluw zit er al heel lang en Warnink vindt nu eenmaal dat ze er bijhoren. Er zijn zelfs mensen die er speciaal voor komen. Hij vindt dat als je iets voor de natuur kunt doen, je dat met beide handen moet aanpakken. Hij had uit economische overwegingen voor een andere dakconstructie kunnen kiezen. Deze manier kostte én meer geld en meer tijd. 'Maar dat heb ik er wel voor over', zegt de heer Warnink.

Avifauna Groningen ziet daarom in hem een voorbeeld voor andere huizen- en gebouwenbezitters die voor de noodzaak staan hun panden te renoveren.

De Stichting Het Vogeljaar feliciteert de heren Hamster en Warnink met de uitgereikte prijs en heeft hen uit waardering een kleine attentie toegezonden.

De twee Groninger Vogelbeschermers van het jaar 1992, de heren J. Warnink (links) en H. Hamster (rechts), met hun echtgenotes en de door hen verworven aquarel van de vogelsoort die zij onder hun hoede namen.

Foto: E. Westerhuis.